

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра фізичної географії природокористування і геоінформаційних
технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

09 2023_р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.08 **ЗЕМЛЕЗНАВСТВО**

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 10 Природничі науки

Спеціальність: 106 Географія

(код і назва спеціальності (тей))

Освітньо-професійна /наукова програма: Географічні основи
природокористування та регіонального і муніципального розвитку

(назва ОПП/ОНП)

Робоча програма навчальної дисципліни «Землезнавство» - Одеса: ОНУ,
2023 р. 23 с.

Розробники: **Стоян О.О.** – доцент, к.геогр. наук, доцент кафедри фізичної географії природокористування і геоінформаційних технологій.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної географії природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2023 року
Завідувач кафедри (підпис) **(Юрій ШУЙСЬКИЙ)**
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПІ/ОНП «Географічні основи природокористування та регіонального муніципального розвитку»

(підпис) **(Антоніною ШАШЕРО)**
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол від № 1 від « 30 » серпня 2023 року
Голова НМК (підпис) **(Віталій СИЧ)**
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол від № 2 від « 30 » 08 2024 року
Завідувач кафедри (підпис) **(Т. Вихованець)**
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол від № _____ від « _____ » _____ 202 року
Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів - 5 годин - 150 змістових модулів - 3	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>106 Географія</u> (код і назва) Спеціалізації: (назва) Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		38 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	год.
		Лабораторні	
		20 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	128 год.
		Форма підсумкового контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни є ознайомити студентів з основними фізико-географічними поняттями, встановити сутність головних процесів, що відбуваються в географічній оболонці Землі, сформулювати чітко уявлення про глибокі взаємозв'язки географічних об'єктів, процесів і явищ, пронеобхідність проведення природоохоронних заходів.

Завдання:

- Дати сучасні знання про географічну оболонку Землі, її склад, будову, процеси, явища, які в ній відбуваються. Озброїти студентів розумінням закономірностей формування і існування географічної оболонки.
- Сформулювати уявлення про причини зміни дня і ночі, пір року та їх наслідки; вивчити питання будови, складу літосфери, атмосфери, гідросфери та особливостей і закономірностей, взаємозв'язків та взаємовпливів які відбуваються у цих сферах.
- Сформулювати вміння і навички роботи з атласами, картами, глобусом тощо. Студенти повинні навчитися знаходити географічні об'єкти на картах атласу, аналізувати спеціальні карти, будувати графіки та профілі. Сформовані навички дозволяють студентам в майбутньому на науковій основі організувати навчально-виховний процес в школі з дисциплін природознавчого спрямування.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК): **ЗК1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння предметної діяльності.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

б) спеціальних/фахових (СК/ФК):

СК2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

СК4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтно-ї оболонки.

СК5. Здатність аналізувати склад і будову сфер географічної оболонки (відповідно до спеціалізації) на різних просторово- часових масштабах.

СК7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

СК10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

СК12. Здатність здійснювати геопросторові дослідження природних і суспільних явищ для формування практичних цілей та

рекомендацій щодо сталого розвитку територіальних громад, міст, урбанізованих ареалів та регіонів в Україні.

Програмні результати навчання (ПРН):

P01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

P03. Пояснювати особливості організації географічного простору.

P04. Аналізувати географічний потенціал території.

P07. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

P08. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.

P12. Використовувати отримані теоретичні знання та практичні навички та вміння для забезпечення системного підходу у вирішенні проблем природокористування, регіонального та муніципального розвитку.

P13. Використовувати результати просторових досліджень природних та суспільних процесів на рівні територіальних громад, міст, регіонів для розробки стратегій та цільових програм в регіональному та муніципальному управлінні

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні риси будови Всесвіту,
- поняття по Метагалактику, нашу галактику, Сонячну систему;
- основні дані про Землю;
- внутрішню будову Землі, сучасні гіпсометричні і морфометричні особливості поверхні;
- фактори формування географічної оболонки – космічні, планетарні; особливості впливу людини на географічну оболонку.

вміти:

- користуватися понятійним апаратом в об'ємі програми;
- розуміти зв'язки у природних системах різних рівнів, аналізувати їх, виявляти взаємозв'язки;
- працювати з географічними атласами й картами, вивчити й знати певний об'єм географічної номенклатури;
- будувати графіки та діаграми, які демонструють основні показники складових географічної оболонки

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Фактори формування географічної оболонки.

Тема 1. Методологія сучасного землезнавства: землезнавство в системі географічних наук; історія розвитку загального землезнавства, географічні ідеї (стародавнього світу, епохи Середньовіччя, Великі географічні відкриття, розвиток фізичної географії в XX столітті,

географія в Україні); основні методи географічних досліджень.

Тема 2. Сучасні уявлення про склад, будову та походження Всесвіту: загальна будова Всесвіту (космічні тіла та їх взаємодія, наша Галактика, сонячна система, Земля у складі Сонячної системи); основні гіпотези походження Сонячної системи та Всесвіту.

Тема 3. Форма і розміри Землі. Гравітаційне поле Землі: фігура Землі і її розміри, еліпсоїд обертання, геоїд; гравітаційний перерозподіл речовини у Землі; припливи та відпливи у гідросфері та літосфері; сила тяжіння та її аномалії.

Тема 4. Рухи Землі: обертання Землі навколо Сонця, швидкість обертання, основні точки на орбіті (афелій, перигелій); рівнодення і сонцестояння, зміна пір року; сила Коріоліса; час місцевий, поясний, всесвітній; лінія зміни дат; річна та добова ритміка у географічній оболонці.

Тема 5. Магнітне, теплове поля Землі. Внутрішня будова: магнітосфера, магнітні бурі, полярні сяйва; теплові процеси у Землі, маґма. маґматизм та вулканізм; внутрішня будова Землі, речовинний склад мантиї і ядра.

Змістовий модуль 2. Будова і складові географічної оболонки.

Тема 6. Складові і межі географічної оболонки. Літосфера: типи земної кори, речовинний склад земної кори (елементи, мінерали, гірські породи); основні структурні елементи земної кори (платформи, геосинклінали), сучасні тектонічні рухи.

Тема 7. Рельєф Землі: поняття про рельєф; елементи форм рельєфу; морфографія та морфометрія рельєфу; основні морфоструктури материків; будова дна Світового океану; ендегенні та екзогенні процеси і морфоскульптура суші.

Тема 8. Гідросфера: поняття про гідросферу; основні характерні риси гідросфери; основні групи водних об'єктів; кількість та розподіл води на земній кулі; фізична основа процесу кругообігу води на Землі.

Тема 9. Динаміка вод Світового океану: походження океанів; розподіл суші та морів; світовий океан; океанічні течії, водні маси, хвилі, сейші, цунамі; закономірності розподілу температури і солоності води, лід в океанах.

Тема 10. Води суходолу: ріки, озера, водосховища, болота, підземні води; річки та їх морфометричні характеристики, річкові долини; льодовики, сніговий покрив.

Тема 11. Атмосфера: склад атмосфери; вертикальне розчленовування атмосфери; основні властивості окремих шарів – тропосфери, стратосфери, мезосфери, термосфери, екзосфери; розподіл сонячної радіації на поверхні Землі; альbedo. радіаційний баланс та його складові; тепловий баланс атмосфери.

Тема 12. Вода в атмосфері. Тиск: водяний пар у повітрі. Зміна складу повітря з висотою; основні метеорологічні елементи – атмосферний тиск, температура, щільність; вертикальний баричний градієнт і барометричнаступінь.

Тема 13. Вітер. Погода, клімат: баричне поле, ізобаричні поверхні; циклони й антициклони; зміна баричного поля з висотою центри дії атмосфери; повітряні маси та фронти, їх рух; загальна циркуляція атмосфери; кліматоутворюючі процеси, географічні фактори клімату; класифікація кліматі, кліматичні зони суші.

Тема 14. Кріосфера. Біосфера: гляціальні процеси та гляціальні форми рельєфу; льодовики, форми гірничо-льодовикового рельєфу, області покривних плейстоценових заледенінь, перігляціальні області, області поширення вічної мерзлоти, мерзлотні форми рельєфу; етапи формування біосфери; рослинний та тваринний світ у географічній оболонці Землі; ценози і ареали, біогеоценози, біотопи, екосистеми; біологічний кругообіг органічної речовини.

Змістовий модуль 3. Закономірності структури і динаміки географічної оболонки. глобальні зміни.

Тема 15. Структура і властивості географічної оболонки: розвиток географічної оболонки Землі; основні закономірності географічної оболонки; диференціація географічної оболонки; територіальні та аквальні природні комплекси; співвідношення понять географічна оболонка, біосфера, ландшафтна оболонка.

Тема 16. Диференціація географічної оболонки: географічна зональність та азональність; географічні пояси, природні зони; висотна поясність.

Тема 17. Динаміка географічної оболонки: ритми в природі; динаміка та інтенсивність природних процесів; зміна пір року; річна та добова ритміка у географічній оболонці.

Тема 18. Кругообіг в географічній оболонці: кругообіг води; перерозподіл тепла та вологи; гравітаційний перерозподіл речовини у Землі; кругообіг органічної речовини.

Тема 19. Глобальні зміни у географічній оболонці: глобальне потепління; опустелювання; деградація біорізноманіття та ґрунтового покриву; знеліснення; природні та антропогенні катастрофи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Фактори формування географічної оболонки												
Тема 1. Методологія сучасного землезнавства.	6	2				4	8	1				7

Тема 2. Сучасні уявлення про склад, будову та походження Всесвіту.	9	2	1	2		4	9	1				8
Тема 3. Форма і розміри Землі. Гравітаційне поле Землі.	9	2	1	2		4	8					8
Тема 4. Рухи Землі.	10	2	2	2		4	10	1		1		8
Тема 5. Магнітне, теплове поле Землі. Внутрішня будова.	9	2	1	2		4	8	1				7
Разом за змістовим модулем 1	43	10	5	8	0	20	43	4	0	1	0	38
Змістовий модуль 2. Будова і складові географічної оболонки												
Тема 6. Складові і межі географічної оболонки. Літосфера.	6	2				4	8	1				7
Тема 7. Рельєф Землі.	10	2	2	2		4	10	1		1		8
Тема 8. Гідросфера.	9	2	1	2		4	9	1		1		7
Тема 9. Динаміка вод Світового океану	9	2	1	2		4	9	1				8
Тема 10. Води суходолу.	10	2	2	2		4	10	1		1		8
Тема 11. Атмосфера.	7	2	1			4	9	1				8
Тема 12. Вода в атмосфері. Тиск	6	2				4	7					7
Тема 13. Вітер. Погода, клімат.	6	2				4	9	1				8
Тема 14. Кріосфера. Біосфера.	6	2				4	8	1				7
Разом за змістовим модулем 2	69	18	7	8	0	36	80	8	0	3	0	68

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.с.р.			л	п	лаб.	інд.с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 3. Закономірності структури і динаміки географічної оболонки. Глобальні зміни.												
Тема 15. Структура і властивості географічної оболонки.	9	2	1	2		4	5					5
Тема 16. Диференціація географічної оболонки	6	2				4	6			1		5
Тема 17. Динаміка географічної оболонки	6	2				4	5			1		4
Тема 18. Кругообіг в географічній оболонці.	8	2		2		4	5	2				4
Тема 19. Глобальні зміни у географічній оболонці.	9	2	1			6	8	2				4
Разом за змістовим модулем 3	38	10	2	4	0	22	29	4	0	2	0	22
Усього годин	150	38	14	20	0	78	150	16	0	6	0	130

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Планети Сонячної системи	2	1
2	Річний рух Землі	2	1
3	Гравітаційне поле Землі. Магнітне поле Землі	2	1
4	Теплове поле Землі, сонячна радіація, розподіл температури повітря по поверхні Землі	2	1
5	Атмосферний тиск і циркуляція атмосфери. Закономірності розподілу опадів по поверхні Землі	2	1
6	Загальна характеристика поверхні Землі. Гіпсографічна крива	2	1
7	Побудова комплексного фізико-географічного профілю по меридіану. Широтна зональність і висотна поясність	2	2
	Разом:	14	6

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Сучасні уявлення про склад, будову та походження Всесвіту	2	
2	Гравітаційне поле Землі. Форма і розміри Землі.	2	
3	Рухи Землі.	2	
4	Магнітне, теплове поля Землі. Внутрішня будова.	2	
5	Рельєф Землі	2	
6	Гідросфера	2	
7	Динаміка вод Світового океану	2	
8	Води суходолу.	2	
9	Атмосфера	2	
10	Структура і властивості географічної оболонки	2	
	Разом:	20	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Межі між океанами. частинами світу, материками [1]	6	10
2	Моря Світового океану [1, 2]	6	12
3	Затоки Світового океану [1, 3]	8	12
4	Протоки Світового океану [1, 3]	8	12
5	Течії Світового океану [1, 2]	6	12
6	Острови [1, 3]	6	12
7	Півострови, миси [1]	8	12
8	Пустелі [1, 2]	8	10
9	Річки, озера, водосховища, водоспади [1]	6	12
10	Рельєф материків [1, 2, 3]	8	14
11	Рельєф дна Світового океану [1]	8	10
	Разом:	78	128

До самостійної роботи відноситься (на вибір викладача):

[1] - підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;

[2] - написання рефератів, есе;

[3] – підготовка доповіді, презентації.

(п.2.8. Положення про освітній процес в ОНУ).

9. Методи навчання

Словесні - лекція – викладення матеріалу в аудиторії. Пояснювально-ілюстративний – використання.

Наочності, застосування картографічних матеріалів, ілюстрацій,

презентації.

Практичні та лабораторні роботи, постановка і розв'язання прикладних завдань передбачених курсом.

Методи дистанційного навчання – викладання дисципліни на відстані від викладача за допомогою інформаційних технологій (Zoom, інструментів Google).

Інноваційні методи навчання – компетентнісний. Заняття на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

Практичні та лабораторні роботи – виконання завдань, передбачених програмою курсу.

Самостійна робота:

- тематичне реферування – робота студентів з підручниками, посібниками, довідниками, Інтернет-ресурсами;
- доповідь, презентація - самостійно виконана творча робота аналізу проблеми, обов'язково містить власні висновки і пропозиції здобувача.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Дисципліна «Землезнавство» оцінюється за 100-бальною шкалою.

Формами контролю в ОНУ є: залік, диференційований залік, іспит. Поточний контроль – це контроль за темами 1-19.

Періодичний – контроль за змістовими модулями (ЗМ) 1-3.

Методи поточного/періодичного контролю: усне опитування, контрольні письмові роботи, оцінювання виконання завдань СР, захист результатів практичних, оцінювання доповідей, тестування (бланкове або комп'ютерне).

Підсумковий контроль – іспит. Вимоги до проведення іспитів та заліків зазначені у пп. 3.5-3.11 та пп.3.12-3.14 «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені

І. І. Мечникова». Основна мета заліку/заліку - встановлення рівня, обсягу, якості, глибини знань здобувачів, вміння застосовувати їх у практичній діяльності, розкриваються усі види компетенцій здобувача.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання

	цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно з	не володіє навчальним	виконує лише елементи

обов'язковим повторним вивченням дисципліни	матеріалом	завдання, потребує постійної допомоги викладача
---	------------	---

11. Питання для підсумкового контролю

1. Порівняти основні характеристики планет сонячної системи.
2. Проаналізуйте природні умови планет – наявність пір року, зміни дня і ночі, речовинний склад, наявність і склад атмосфери.
3. Явища припливів і відпливів, кліматичні умови, рельєф.
4. Поясніть схему розташування планет, показати нахил вісі, провести термінатор.
5. Поясніть положення Землі стосовно Сонця в дні рівнодень й сонцестоянь.
6. Поняття термінатор, екватор, полярні кола, тропіки. Поясніть положення цих ліній.
7. Навести формулу для визначення полуденної висоти Сонця (h) над обрієм (НН*) на широті φ (пункт М) у дні рівнодень і сонцестоянь.
8. Поясніть як змінюються середньорічні температури й річні амплітуди повітря від екватора до полюсів, і як це пов'язане з розподілом суходолу й моря по паралелях.
9. Порівняння середньорічної температури й річні амплітуди повітря на тих самих широтах північної й південної півкуль.
10. Літосфера, межі літосфери.
11. Літосферні плити. Сейсмічні пояси планети.
12. Припливи і відпливи, їхнє географічне значення.
13. Поле сили тяжіння і його значення для Географічної оболонки.
14. Сила Коріоліса та його значення в Географічній оболонці.
15. Теплове поле Землі.
16. Внутрішня будова Землі її склад, маса, щільність.
17. Ендогенні процеси. Тектонічні рухи земної кори.
18. Магматичні процеси і рельєфоутворення. Вулканізм.
19. Походження гідросфери і її еволюція.
20. Фізичні і хімічні властивості води. Водний баланс.
21. Циркуляція води в океані.
22. Течії у Світовому океані, їх географічне значення.
23. Сила тяжіння і її роль у формуванні фігури Землі.
24. Рівнодення і сонцестояння. Тропіки і полярні кола. Зміни пір року. Пояси освітлення.
25. Земна кора: континентальна і океанічна, особливості її будови тарізноманіття.
26. Орбітальний рух Землі та його наслідки.
27. Афелій і Перигелій.
28. Загальні закономірності формування рельєфу Землі.
29. Рельєф суходолу.

30. Рельєф дна Світового океану.
31. Класифікація рельєфу.
32. Процес рельєфоутворення: ендогенні і екзогенні.
33. Світовий океан.
34. Фізико-хімічні властивості вод океану: солоність, насиченість газами, прозорість, температура, щільність, колір, звукопроникність, електропровідність.
35. Літосфера. Межі літосфери.
36. Літосферні плити. Сейсмічні пояси Землі.
37. Гравітаційне поле Землі.
38. Гравітаційна диференціація речовин Землі. Ізостазія.
39. Форма і розмір Землі та їх географічне значення.
40. Зміна клімату. Вплив людини на клімат.
41. Поняття про погоду.
42. Роль живих організмів у формуванні літосфери, атмосфери та Географічної оболонки.
43. Місцеві вітри: бризи, гірсько - долинні, фен, бора, льодовикові істокові.
44. Радіаційний баланс, його складові, розподіл по земній поверхні. Ізотерми.
45. Особливості розподілу атмосферного тиску на земній поверхні. Центри дії: атмосферні, постійні і сезонні.
46. Вода в атмосфері.
47. Випаровування і випаровуваність.
48. Клімато утворюючі фактори: сонячна радіація, підстилаюча поверхня, циркуляція атмосфери.
49. Зміни тиску з висотою Баричний градієнт. Ізобати.
50. Особливості розподілу атмосферного тиску.
51. Типи клімату. Роль клімату у розвитку географічної оболонки.
52. Тиск атмосфери. Одиниці вимірювання тиску.
53. Залежність тиску від температури.
54. Вплив людини на біосферу.
55. Охорона біосфери від забруднення і знищення.
56. Компоненти, структура географічної оболонки.
57. Межі, склад і структура атмосфери.
58. Сонячна радіація – основне джерело енергії.
59. Антропосфера – сучасний етап розвитку Географічної оболонки.
60. Ноосфера – оптимізація природокористування.
61. Пряма, розсіяна, сумарна радіація.
62. Перетворення сонячної радіації в атмосфері. Альbedo.
63. Кліматичні зміни. Парниковий ефект.
64. Геоекологічна роль Світового океану.
65. Утворення опадів. Види атмосферних опадів.
66. Географічні типи повітряних мас, повітря морське і континентальне.
67. Повітряні маси. Умови формування повітряних мас.

68. Погода в циклонах і антициклонах.
69. Спостереження і прогнозування погоди.
70. Перенос і розподіл тепла. Розподіл температури.
71. Загальні риси структури земної поверхні.
72. Природний комплекс геосистеми.
73. Ландшафт.
74. Магнітне схилення.
75. Магнітне нахилення.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожний змістовий модуль. Відповідь під час іспиту також оцінюється за 100-бальною шкалою. Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та підсумковий контроль.

Поточний та періодичний контроль					Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Лабораторні роботи	Практичні роботи		
T1-T5	T6-T14	T15-T19	ЛР1-ЛР9	ПР1-ПР7		
10	20	10	10	10	40	100

Примітка: T1-T19 – номери тем, ЛР1-ЛР9 – номери лабораторних робіт, ПР1-ПР7 – номери практичних робіт, СР – самостійна робота студентів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C	задовільно	
70-74	D		
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни; Силабус;
Навчально-методичні матеріали для лекцій, конспекти (тексти, схеми) лекцій;
Мультимедійні презентації;
Плани практичних, семінарських та лабораторних занять;
Стоян О.О. Землезнавство (текст лекцій). Одеса: «Бахва» 2019. 170 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Вовк В.М. Геологічний словник. Кіровоград: КОД, 2012. 504 с.
2. Врублевська О.О., Катеруша Г.П., Гончарова Л.Д. Кліматологія: підручник. Одеса: Екологія, 2013. 344 с.
3. Дзюбайло А.Г., Монастирська С.С., Досвядчинська М.Р. Загальне землезнавство: підручник. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2013. 246 с.
4. Іванік О.М., Мєнасова А.Ш., Крочак М.Д. Загальна геологія. Навчальний посібник. Київ: ННІ «Інститут геології» КНУ імені Т.Г. Шевченко, 2020. 205 с.
5. Ковальчук М. С. Геологія і геоморфологія (геологічні процеси): навч. посібник. Київ. 2018. 148 с.
6. Лаврик О. Д. Загальне землезнавство. Книга 1 : навчальний посібник. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2014. 112 с.
7. Мащенко О.М. Загальне землезнавство: Плани лабораторних занять та методичні рекомендації до самостійної та індивідуальної роботи студентів. Полтава: ПНПУ ім. В.Г. Короленка, 2010. 28 с.
8. Михайлов В.А. Базові терміни і поняття геотектоніки: навч. посіб. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 335 с.
9. Сніжко С. І., Паламарчук Л. В., Затула В. І. Метеорологія: Підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. 592 с.
10. Стоян О.О. Землезнавство [текст лекцій]. Одеса : Вид-во «Бахва», 2019. 170 с.

Додаткова

1. Багров М.В., Боков В.О., Черваньов І.Г. Землезнавство: підручник. К.: Либідь, 2000. 464 с.
2. Волошин І.І. Загальне землезнавство: навчальний посібник для вузів. Ніжин: Вид-во Ніжинського педагогічного ун-ту ім. М. Гоголя, 2002. 294 с.

3. Гродзинський М.Д. Сприйняття ландшафту: місце и простір – У 2-х т.- К.:НВЦ КДУ імені Тараса Шевченка, 2005. Т.1. 430 с., т.2. 470 с.
4. Гунька Н.Н., Гоптарьова Н.В. Геотектоніка: конспект лекцій. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2010. 154 с.
5. Карпов В.Г. Геологія з основами геоморфології (Сучасні геодинамічні процеси) : навч. посіб. : для студентів вищ. навч. закл. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015. 107 с.
6. Клименко В.Г. Загальна гідрологія: Навчальний посібник для студентів. Харків, ХНУ, 2008. 167 с
7. Круль В. П. Історія та методологія географічної науки: конспект лекцій. Чернівці: Рута, 2000. 84 с.
8. Новий довідник: географія / За ред. Л.В. Пасенко. Київ: ТОВ Казка, 2008. 992 с.
9. Мельнійчук М. М., Білецький Ю. В. Загальне землезнавство: Методичні рекомендації до практичних занять для студентів географічного факультету напряму підготовки 6.040104 – “Географія”. Луцьк, 2010. 112 с.
10. Олійник Я.Б., Федорищак Р.П., Шищенко П.Г. Загальне землезнавство: підручник. К.: Знання-Прес, 2008. 342 с.
11. Свинко Й.М., Сивий М.Я. Геологія. Київ: Либідь, 2003. 478 с.
12. Смішко Р.М. Геологія з основами геоморфології. Навч. посібн. Львів: видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 106 с.
13. Стецюк В. В., Ковальчук І. П. Основи геоморфології. Київ.2005.495 с.
14. Тюленєва В.О., Козій І.С. Основи метеорології і кліматології. Суми: Університетська книга, 2016. 210 с.
15. Хільчевський В.К., Дубняк С.С. Основи океанології. Підручник. Київ:ВПЦ «Київський університет», 2008. 255 с.
16. Шуйський Ю.Д. Стоян О.О. Географія корисних копалин Світового океану: походження, формування, поширення [текст лекцій] Одеса: Фенікс, 2014. 148 с.
17. Ющенко Ю.С. Загальна гідрологія: підручник. Чернівці : Чернов. нац. ун- т, 2017. 591 с.

15.Електронні інформаційні ресурси

1. Всесвітня метеорологічна організація: веб сайт.
URL:<https://public.wmo.int/>
2. Геологічний словник. Навчально-науковий веб-ресурс: веб сайт.
URL:<https://geodictionary.com.ua/>
3. Загальне землезнавство – Географічний портал: веб сайт.
URL:<http://www.geosite.com.ua>
4. Сайт Міжнародної асоціації геоморфологів (International Association of Geomorphologists): веб сайт. URL: <http://www.geomorph.org/>
5. Center for Earthquake Research and Information, The University of Memphis.100% Chance of an Earthquake Today: веб сайт. URL:

<http://www.ceri.memphis.edu/public/eqtoday.shtml>.

6. Google Планета Земля: веб сайт. URL: <https://www.google.com.ua/earth>.
7. News and information About Geology: веб сайт. URL: <http://geology.com>